

SLOVENSKI NAROD.

Imaja vsak dan sveček, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati sa avstro-ogerske dežele na vse leto 10 gld., za pol leta 8 gld., za četrť leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brsk pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrť leta 8 gld. 80 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrť leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. Za oznanila plačuje se od četrístopne petístopne vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravništvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. i. vse administrativne stvari.

C. kr. okrajni glavar Mac Nevin.

Gori ob Vrbskem jezeru uraduje slovenskemu kmetu kot c. kr. okrajni glavar mož škotskega pokoljenja in strogo nemškega mišljenja. To njegovo mišljenje bi nas sicer na sebi ne brigalo dosti, kajti pri vseh političnih uradih na Slovenskem so v večini uradniki, kateri niso privrženci slovenske narodnostne ideje. Vender pa je razlika med c. kr. okrajnim glavarjem Celovškim in njegovimi neslovenskimi tovariši, katere smo ravnokar v misel vzeli. Ti zadnji, katerih bi naštel lahko lepo vrsto, skušajo po večini zatajiti svoje politično prepričanje, kadar ni združljivo z njihovim uradnim poklicem in v svesti so si, da morajo kot zastopniki državne vlade izvrševati temeljne državne zakone, obetajoče jednako-pravnost vsem narodom, živečim v tostranski polovici naše monarhije. In zategadelj narod slovenski tudi ne šteje v smrtni greh takim uradnikom njihovega zasebnega mišljenja, ker od predstojnih mu c. kr. uradov sploh ne zahteva ničesar, nego nepristranosti in pravičnosti. V to vrsto političnih uradnikov pa žalibog ne spada c. kr. okrajni glavar Mac Nevin, kakor je to deloma dokazal že štajerskim, posebno drastično pa v zadnjih dneh koroškim Slovincem. —

Kakor smo že pred par dnevi z obžalovanjem konstatovali, spoznal je ta gospod za umestno, da se je udeležil, ne gledé na svoj značaj kot c. kr. politični uradnik, tistega „Parteitagu“ nemških Korošcev in Nekorošcev, ki je bil v lice vsem državnim zakonom ter je javno in očitno napovedal uničenje državno priznanemu narodu, obžaluje ob jednom, da se to uničenje dosihdob bajé vsled malomarnosti vlade, katere organ je tudi c. kr. okrajni glavar Mac Nevin, še ni posrečilo. In vender ta gospod ni — kakor bi nerazsoden človek mislil in sodil — ostentativno zapustil shoda, na katerem se je na nečuden način poleg Slovincem, katerim ima ou deliti pravico in resnico, napadala tudi vlada (seveda le centralna). Ne, tega ni storil, pač pa je sedaj sijajno dokazal, da so vsaj pri njem na rodovitna tla padle bojevite besede političnih Hunov à la Luggin, Ghon in Dumreicher.

V torek zabeležili smo na kratko vest, kako

ostentativno se je c. kr. okrajni glavar Celovški sedaj po „Parteitagu“ jel zanimati za zahteve občin Celovškega političnega okraja gledé narodne šole. Danes pa nam prihaja o tej stvari poročilo, ki nadkriljuje vse, česar smo se v skrajnem svojem pesimizmu bali. Predčeraj vršilo se je v Kotmarivesi po g. c. kr. okrajnem glavarju Mac Nevinu izpraševanje starišev in varuhov o zaproseni uredbi ljudskih šol. Kako se je pri tej prvi priliki po „Parteitagu“ postopalo od označenega gospoda nasproti slovenskim starišem, to presega že vse meje. Bati se je bilo, da pride v pričo vladnega zastopnika do pretepa, na tak nečuden način jemala se je Slovincem pravica svobodne odločbe. C. kr. okrajni glavar trdil je strmečim starišem, da bo šola, za kakoršno prosijo Slovinci, „hrovaška“, tako, da se stariši z otroci potem niti sporazumeti ne bodo mogli, da se otrokom v taki šoli sploh ne bo mogoče naučiti nemščine in da je to naša nakana. Neustrašni župan Kotmaroveški ga je na to pozval, naj ljudem razloži, za kako šolo je v istini občina prosila, a g. Mac Nevin je odgovoril, da te prošnje on nima in da je tudi videl ni. Prepisa iste prošnje pa županu tudi ni dovolil prečitati in izrazil se je, da bi ne smel imeti otrok človek, ki se drzne prositi slovenske šole. Nemčurji, ki so se za hrbtom glavarjevim čutili varne, pa so naslanjajoč se na besede njegove psovali naše za „ravbarje“, hoteče Korošcem ukrasti nemški jezik in glavar sam, mesto da bi branil žaljene slovenske občane, pristavil je celó, da naj gredó čez Ljubelj oni, ki zahtevajo slovenske šole. Na Štajerskem — tako je govoril — vzrastli so iz slovenskih šol sami neumneži, kakor se je imel priliko prepričati za časa svojega tamošnjega službovanja. In ko vse to ni pomagalo, vprašal je še, koliko let da naj bi se po želji starišev poučevalo v slovenskem jeziku. Na odgovor starišev, da naj se vsa leta poučuje na podlagi maternega jezika, od drugega leta vnaprej pa tudi nemščina kot učni predmet, pa se je izrazil g. okrajni glavar hkrati, da tej zahtevi odgovarja tudi že sedanja šola in navzoči nad-

učitelj moral mu je pritrditi, dobro vedóč, da govor hudo neresnico! Odgovor na to trditev pa je bil glasen, togoten odpor naših ljudi, kateri so potem, uvidevši, da se je bati pretepa, odšli. Potem pa so nasprotniki podpisovali za staro šolo in sicer tudi taki, kateri otrok niti nimajo in tudi taki, ki so kar na svojo roko zastopali druge, češ, da ta in oni ne utegne osebno priti in da je njega poslal. Na ta način se je bajé posrečilo g. glavarju pridobiti kakih 40—50 po večini neveljavnih podpisov. — Naši možje pa so se podali nemudoma v pisarno c. kr. okrajnega glavarstva ter zahtevali, da naj se vzame na zapisnik njih protest zoper tako početje, kar se je tudi zgodilo. Konečno se je c. kr. okrajni glavar izrazil v svoji uradni pisarni še o naši družbi sv. Mohorja, rekoč, da izdaje veleizdajske knjige in da je pred 2 ali 3 leti moral celó državni pravdnik jedno teh knjig konfiscirati, kar je seveda popolnoma izmišljeno.

Tako naše poročilo, o katerega resničnosti se vlada lahko vsak dan prepriča potom primerne preiskave. — Že več let imamo priliko opazovati, da se deželna vlada koroška posebno ostentativno zanima za slovenske deželane in njih narodne težnje. Tako smo morali ob svojem času poročati, da je c. kr. okrajni glavar Praxmarer pri sv. Jakobu ne navzoče sprejemal na zapisnik v interesu nemške šole in c. kr. okrajnega glavarja Beljaškega moralo je stoprav državno sodišče poučiti, da je kršil zakon, zabranivši veselico družbe sv. Cirila in Metoda. Sedaj pa je ta svoja tovariša daleč prekosil škotski plemič Mac Nevin. Ako bode centralna vlada tudi to nezasišano žaljenje slovenskih državljanov ratifikovala, tedaj pač mora biti utemeljeno ponašanje tega moža, da se mu ničesar zgoditi ne more, ker je oseben prijatelj nemškega ministra Kuenburga. A mi vender ne moremo misliti, da je že tako mogočno in upljivo prijateljstvo levičarskega ministra in da bo centralna vlada dopuščala svojemu organu oficijelno izvrševati sklepe „Parteitagove“. Toliko takta tudi Slovinci vsaj smemo zahtevati od svojih političnih uradnikov, da se aktivno ne udeleže nemškega boja zoper nas, kakor to stori c. kr. okr. glavar Celovški. Ugled

LISTEK.

Gospod Šramek.

(Češki spisal Bohdan Kaminský; preložil Vinko.)
(Dalje.)

Ženskam so bili posebno všeč njegovi temni, kot od maščobe lesketajoči, a suhi in mehki lasje, na katere je bil sam časih ponosen. Modre, lepo ovalaste oči njegove so bile prijetne, a imele so še neki drug, nekako čuden izraz, katerega bi imenoval „malozahtevnega“. Človeku se je zdelo, kot bi ta mladi človek na svetu ne hotel že ničesar, prav ničesar, zadovoljen s tem, da ga trpé in nikomur ni na poti. Z obličja uganiti njegovo starost, bilo je nemogoče; njegov obraz je bil takrat, ko mu je bilo trideset let, baš tak, kot takrat, ko še ni bil izpolnil dvajsetega. To, da je življenje često hudo vibralo nad to glavo, ostavilo je svoje sledi k večjemu v tem nekamo plahem pogledu, v katerem bi bil človek zaman iskal le količkaj ponosa in samozavesti — in mogoče tudi na visokem čelu, katero pa so navadno zakrivali čez nje počesani lasje. V tridesetem letu je imel pod nosom baš toliko redkih in bledih las, kot takrat, ko je bil

star šestnajst let. Večjo srečo je imel gospod Šramek z lasmi, poganjajočimi mu pri ušesih; v teku nekaj let vzgojil je iz njih sicer redke, a vender precejšne zalizce, katere si je časih vihal mesto brk. Njegove obrvi so bile lepo zaokrožene, a redke in nedoločene barve, najprej še pepelaste. Njegov nos je bil fin in pravilen, duševnih zmožnostij ni kazal nobenih, a nezmožnostij tudi ne. Ustnice njegove so bile skoro lepe in njih usmev bi gotovo ne bil zopern, ko bi bil Šramek imel čistejše, belejše zobe, kot so bli njegovi, od neprestanega pušenja silno orumenel. Brada njegova je bila okrogla, a tudi topa, z jako nežno kožo.

S to svojo kožo, skoro kot pri ženski nežno, bil je gospod Šramek skoro lepši od gospodične Berte, ki je bila razjedena od koz. Takrat, pred osmimi leti, ko je bila bolna, pohajal jo je Karel s svojima dvema sestrama, ki sta bili njeni tovarišici. Nosil jej je pomeranče ter sicer v skrbeh hodil okrog hiše, v kateri je stanovala, ter povpraševal služkinje, kako se godi gospodični.

Sedaj čez več let, spomnil jo je časih tega. Berta je navadno grdo pogledala, ali pa se je ozrla nanj s pogedom, ki je dovolj kazal, kako malo se zmeni za njegove spomine.

Mej njima je bil že velik prepad in gospodu Šramku niti na misel ni prišlo, da bi ga premostil. Vedel je, da je izgubljen... Bil je malopridno bitje brez bodočnosti, brez sredstev, človek, ki je živel od dné do dné, ki si je kaj prislužil samo zato, da je zvečer mogel iti v svojo krčmo, — nekdanji kipar, ki pa je že dve, tri leta živel le ob odlivkih od malca, katere je skrivaj prodajal po šolah in uradih, in kateri je za nekaj krajcarjev popravljaj polomljene sobice, ali pa za kakov zavod na novo belil od rok amazane uzorce za modelovanje. Berta pa je bila jedina hči gospodarjeva in se vsled povelja materinega in lastnega nagiba že dolgo časa ni več prištevala prejšnjim tovarišicam svojim, sestram Šramkovim, o katerih so se že pripovedovale jako nelepe stvari.

Gospod Šramek je časih ironično govoril o prvi ljubezni svoji. Smijal se je sam sebi. „Vi ste bila moja prva ljubezen, gospodična,“ pravil je. „Oh, kak glupec sem bil takrat — in pa zaljubljen do ušes. Koliko sem hodil okrog vaših oken, od osme do dvanajste ure, časih celo ves dan z risarsko desko, katero sem jedva nosil. Večkrat je bil mraz, da sem bil skoro ves zmrznen, in roke sem imel rudeče in v noge me je zeblo... Doma so mislili,

politične uprave je pretekli torek v Kotmarivesi neizmerno trpel; še par takih prizorov in izgrediv in koroškemu Slovincu morala bi se vsiliti zavest, da je on tostranski Rumun, okrajni glavarji à la Mac Nevin pa njegovi madjaraki „Obergespani“. Da se ta zavest ne ucepi narodu slovenskemu državi na kvar, v to skrbi naj sedaj centralna vlada, zakliče naj svojim koroškim organom energičen: Est modus in rebus, sunt certi denique fines“. Takih mož, kakoršen je c. kr. okrajni glavar Celovski in propali kandidat nemških radikalcev za deželno predsedstvo Kranjsko (!), pa naj vlada v interesu svojega ugleda prej ko prej odredi narod slovenski. —

To zahtevati in centralno vlado v tem smislu informovati, to bodi skrb naših državnih poslancev. — Ako smo pa res že tako daleč, da bo ostal glas upijočega v puščavi vsak naš glas, tedaj pa naj dá naša delegacija vsaj pred vsem svetom škotskemu „pacifikatorju“ naroda slovenskega tisti odgovor, ki ga nosi v srci vsak Slovenec, ki je pa moral nam v očigled tiskovnemu zakonu — ostati v peresu.

Državni zbor.

Na Dunaji, 23. novembra.

Že dolgo ni grof Taaffe svoje zaveznike, levičarje, tako neprijetno presenetil, kakor v današnji seji, ko je povedal, odgovarjaje princu Schwarzenbergu, da zmatra sedanjo situvacijo le za prehodno stanje, ki se bo pa kmalu premenilo tako, da bo zopet moči popolniti mesto češkega ministra. Ko je grof Taaffe, smehljuje kakor vedno, izrekel te kritične besede, jeli so levičarji stikati glavé in ugibati, ali govori ministerski predsednik resno ali se samo šali. Večina levičarjev zmatra to izjavo kot velevažno izpoved, vsled katere bi se utegnulo izpremeniti celo sedanje razmerje mej vlado in levičarji.

Začetkom seje odgovarja ministerski predsednik grof Taaffe na razne interpelacije, potem pa se začne specialna debata o državnem proračunu in sicer o točki „Najvišji dvor“.

Posl. dr. pl. Kraus nasvetuje reformo dvornih in državnih knjižnic, ker je jako nujna, ter želi, da bi bili dvorni muzeji večkrat odprti.

Zbornica vzprejme to točko brez daljše debate in začne razpravo o drugi točki „Državni zbor“.

Posl. Schlesinger misli, da državni zbor ni vreden svote, katero velja, namreč 700.000 gld. na leto. Zbornica in sosebn liberalna stranka je protinarodna, kar se je pokazalo pri interpelaciji radi trgovine z dekleti. Protoliberalci se vedno napadajo in podpredsednik Chlumeccky se vede časih celo žaljivo. Člen 2 državnega osnovnega zakona je huda napaka, ker določa, da so vsi državljani enakopravni. Predno se je ustvaril ta člen, preiskati je bilo veroizpovedanja prebivalstva, zlasti židov. Govornik razpravlja potem obširno o židovski veri, dokazujoč, da uči talmud, da mej kristijanom in živino ni razločka. — Radi teh izvajanj, katerim židovski poslanci strastuo ugovarjajo, zabrani predsednik posl. Schlesingerju nadalnje govorjenje in ko ta apelira na zbornico, pritrudi slednja predsedniku.

da sem v šoli, jaz pa sem hodil po vaši ulici sém ter tja ter neprestano gledal v vaša okna, da sem imel glavo že vso zavito . . .“

Pripovedovaje se je nasmehoval ter jo gledal z nežnim, mehkim pogledom, a ne dolgo, ker sploh ni nikomur rad dolgo gledal v oči. Čez nekaj časa pa se je kot navadno zagledal v zlate epaulete Napoleonovega generala.

„Vi si niti misliti ne morete, kako sem bila jezna,“ odgovorila mu je Berta, igraje se s trakom svojih naočnikov in tlačeč si ga v usta. „Niti k oknu nisem smela stopiti, niti na ulico podati se, niti h kupcu po smokve, ker me je gospod Šramek, ta neslanež, zasledoval kot tajni redar, naj sem šla kamorkoli . . .“

„Neslanež . . . Hm, neslan se vam pač nisem zdel. To pravite sedaj, gospodična, takrat . . . zakaj ste se mi nasmehovali?“

„Kaj nasmehovala? Smijala sem se vam,“ zagovarja se gospodična ter se z nekim vprašanjem obrne k svoji materi, naznanjajoč s tem, da jej je ta razgovor zoper in da govori z gospodom Šramekom samo iz usmiljenja, zamo zato, ker sta se poznala kot otroka, ko sta si bila jednaka.

(Dalje prih.)

Posl. princ Karl Schwarzenberg izjavi, da se je držala njegova stranka, glasuje za grajo, izrečeno Mengerju, tega, kar je predsednik čital iz stenograma, ko je Mengerja poklical k redu. Menger je grajo zaslišil že zato, ker o češkem državnem pravu ni moči govoriti, ne da bi se omenila češka država. Privrženci državnega prava dobili smo zahtevano zadoščanje. Glasovanje o tej reči podalo je zanimivo, na prejšnje čase spominjajočo sliko. Morda preišljajo Mladočehi, je-li nekdanji železni obroč bil res tako grozen, kakor so časih trdili. Priznati je treba, da delujejo Mladočehi srečno. Jedenkrat jih podpira kaka ministerska naredba, drugikat kaka politična konferenca, potem pa še posl. Menger. Posl. Masaryk sodil je politične stranke zelo ostro in jim očital, da nimajo zmisa za socialna vprašanja. Češki veleposestniki zanimali smo se vedno za socialna vprašanja. (Posl. Pernerstorfer: Glasovali ste vedno za izjemne zakone. — Schwarzenberg: Tega ne tajim. — Pernerstorfer: Ali je to tudi socialno vprašanje? — Schwarzenberg: Nekoliko že.) Naše postopanje gledé punktacij je bilo mnogo napadano. Kazalo se je tudi na to, da je grof Harrach govoril v Pragi o reviziji punktacij. Jaz sem vedno sodil, da je v okviru punktacij urediti tudi jezikovno vprašanje. Ako se imenuje to popolnitev ali revizija sprave, je brez pomena. Kadar bi bilo to dognano, dalo bi se marsikaj doseči. Stališče, katero zavzema naša stranka gledé državnega prava, se ne da sedaj določiti, ker si ne damo rok vezati v stvari, katere razvoj še ni znan. To nejasno stališče očital nam je tudi poslanec Zucker, a on sam se tudi ni izrazil jasneje, ker bi bilo to nevarno. Tako sodimo tudi mi. Takisto je Zucker tožil, da se potrpežljivost češkega naroda preveč izkuša. Mislim, da moremo potrpeti, kajti češko državno pravo prišlo bo zopet na dnevni red; mi sicer tega ne bomo prouzročili, pač pa nekdo drugi. V ogrski državni polovici se razvijajo stvari tako, da je o njih resno premišljevat. Pri vsaki premembi, ki bi tam nastala, mogla bi dobiti vsaj moralen uspeh vsaka, jedinstvu ustavljajoča se stranka. Nazori o dobrih in slabih svojstvih dualizma se morajo še razbistriti; po mojem privatnem mnenju pa pride trenotek, ko se bo ustvarila protiteža zoper pretežnost jednega dela države. Dotlej potrpiamo, ne ustvarjamo kriz, spoštujmo drug drugega in ne sodimo tendenc malomarno. Treba je, da se pojasné tendence strank in tendence vlade. Pri tej priliki naj omenim, da je imela dežela, katero zastopamo, trinajst let svojega zastopnika v vladi, da je on zastopal tam tudi naše nazore ter bil o nepričakanem trenutku odslovljen. Tega je sedaj že pol leta, mesto njegovo pa še vedno ni popolnjeno. To je povod, da si izprosim od vlade pojasnila, v kar sem toliko bolj opravičen, ker se ni nič zgodilo, kar bi bilo motilo razmerje mej nami in vlado. Ako tudi se ta naša zahteva ne naslanja na zakon, vendar se ji ne moremo odpovedati, radoveden pa sem, kako jo sodijo Mladočehi. (Posl. Eim: Minister-rojak naj se imenuje!) Mladočeška politika je kriva, da je Pražak moral odstopiti. Mladočehi so torej zadovoljni, da sploh ni češkega ministra, ali pa zahtevajo, da pridi na to mesto mož njihovega mišljenja, kar bi bil zanje velik uspeh. Jaz zahtevam samo to, kar smo že imeli, in sicer ne zahtevam narodnega ministra, ampak samo zastopnika dežele češke. Nemškim liberalcem privoščim uspeh, ki so ga dosegli s tem, da je bil imenovan poseben minister iz njih vrst, ali narodnih ministrov ne kaže več imenovati, ker Avstrija ni sestavljena iz narodnostij, ampak iz dežel. Popolnitev Pražakovega meita je najmanjši postulat, katerega moramo zahtevati, če naj še nadalje delujemo po zmislu prestolnega nagovora. Glasovali smo za valutne predloge, od tedaj pa nimamo več svojega ministra. (Posl. dr. Lueger: Zakaj ste se pa dali speljati na lad!) Liberalna stranka je pri tistem glasovanju mogo pridobila. S koncesijami zdaj na desno zdaj na levo ni doseči splošne zadovoljnosti. Kako dolgi bo to še trajalo? Ako se skrbi samo za hipni uspeh, še ni vse doseženo. Viada se more vprašati, če hoče delovati vkupno s parlamentom ali brez njega. (Posl. dr. Lueger: To je Taaffe vse jedno.) V prvem slučaju ima Plener prav, če zahteva trdne organizacije strank. Z velikim delom gospodov, ki jedé na levi strani, smo v marsikaterih vprašanjih jedini in našli bi lahko še več takih. Meni bi bilo tako porazumljenje všeč, ako tudi bi ne zadostovalo. Vprašanje bi se še vedno glasilo: ali konservativno ali radi-

kaino, ker liberalni pravec nima nikake posebne veljave več. Stvar, kateri se ne moremo odreči, je šola. Od posl. Plenerja razvito jezikovno vprašanje naj se začne reševati potem izvenparlamentarnega dogovora; če bi tu ne bilo doseči jedinstosti, naj se stvar za sedaj opusti, kajti če bi se začela o tem razprava v državnem zboru, postalo bi pereče tudi šolako vprašanje. Ako se tuje, da je neki klub nadležen, da je Pražakovo mesto popolniti samo s privoljenjem neke stranke, tako upliva to na nas neugodno. Govornik se bavi na to z Liberškimi dogodbami in nasvetuje, da je Pražakovo mesto zopet popolniti. (Živahno odobravanje mej somišljeniki.)

Ministerski predsednik grof Taaffe pravi, da hoče kot uljuden mož takoj odgovoriti na vprašanje gledé imenovanja češkega ministra, akopram je na to odgovorjeno že v proračunu, v katerega je ustavljena plača za tega ministra. Ako bi torej vlada ne imela namena, predlagati cesarju, da imenuje češkega ministra, pustila bi bila to številko iz proračuna. Sedanje razmere so le prehodne in upati je, da se bo situvacija kmalu tako spremenila, da bo mogoče imenovati češkega ministra. (Živahno odobravanje mej Čehi in konservativci.) Princ Schwarzenberg je trdil, da prav za prav nobena stranka ni zadovoljna. Mogoče, da je to resnica, saj sedanje ministerstvo ni strankarsko, kar je v Avstriji sploh nemogoče. Saj je dovolj dokazov za to, da vselej, kadar je prišlo na krmilo strankarsko ministerstvo, je bila dotična stranka le za hip zadovoljna, potem je pa sama napadala vlado. Sploh pa naših strankarskih razmer ni soditi tako, kakor, recimo, v Angliji in v drugih državah. Pri nas nimamo samo konservativne in liberalne stranke, ampak pod tem plaščem se še nekaj skriva — ne vem, če ste to že opazili — namreč narodnost. (Splošna veselost.) Princ Schwarzenberg govoril je tudi o sodelovanju parlamenta. Vladati brez parlamenta bilo bi časih prav prijetno, a ministerstvo ne more na to misliti, kajti, če bi le mislilo na to, zakrivilo bi državno nasilje. Gospóla moja, ali izgledam jaz tako, kakor da nameravam zakriviti državno nasilje? (Glasan, splošen smeh.) Misel, urediti jezikovno vprašanje zunaj parlamenta, še ni dovolj zrelo, a dobro bi bilo, ko bi vsi poslanci o tem premišljali . . . (Glasan smeh. Posl. Pernerstorfer: Živio Njega modrost, grof Taaffe! Poslanec dr. Gross: Morda bo ministerski predsednik začel s premišljevanjem!) potem se bo dalo o njej govoriti. Reklo se je, da bi vlada ne bila smela cesarju svetovati, da obišče Liberce. Razmere so take, da ni treba takih predlogov, ker cesar lahko vsak hip popolnoma mirno potuje kamor hoče.

Posl. Schneider govori zelo obširno o propadanju parlamentarizma, ki krščanskim narodom nič ne koristi, ampak samo židom. Vse je odvisno od tega, če ima Rothschild od kake stvari korist ali ne. Tudi uradniki v državnem zboru so židje, zato je tudi zapisnik tako pogostoma falsificiran.

Posl. Lienbacher govori o parlamentarnih razmerah.

Predsednik pokliče posl. Schneiderja k redu, ker je trdil, da so mej Dunajskimi novinarji sami roparji, tatovi in morilci.

Prihodnja seja v petek.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 24. novembra.

Ogrski državni zbor.

V večerajšnji seji, pri razpravi o indemiteti, govoril je za neodvisno stranko posl. Helfy, trdeč, da je vlada v svojem programu napovedala tej stranki boj in da ga stranka vzprejme, ker pogodbe z Avstrijo ne more zmatrati za stalno in se neče odpovedati principu nezavisnosti Ogerske. — Tudi v cerkvenopolitičnih vprašanjih unela se je kontroverza, ker je Helfy odločno protestoval, da bi se Vatikan utikaval v postavodajalstvo ter zahteval, naj se omeji na dogmatična vprašanja. — Ministerski predsednik Wekerle zavračal je Helfyja, a tudi to pot posredno priznal, da ne upa na realizovanje cerkvenopolitičnih predlog.

Vnanje države.

iz Vatikana.

Razni listi poročajo, da namerava papež imenovati kardinala Vanutelli za nadškofa v Bologni. Vanutelli je prijatelj trojne zveze in se ustavlja papeževi, trozvezi nasprotni politiki, zato ga hoče papež odstraniti. Sodi se, da je to nov dokaz, kako veliko in naraščajoče je nasprotstvo Vatikana zoper trojno zvezo. Tista stranka mej kardinali, katero

vođi Vanutelli, upa, da se bo ta o svojem času povrnil v Rim kot — papež.

Nemški državni zbor.

Predčerašnjim otvoril je cesar Viljem novo zasedanje nemškega državnega zbora z običajnim nagovorom, kateri pa ni naredil pričakovanega utisa. Narodni poslanci slusali so ves govor tiho in nihče se ni ganil, da bi odobral cesarjeve, glasno in patetično govorjene besede. Isto tako hladno in rezervirano sodijo nagovor tudi nemški listi. Iz tega se sklepa opravičeno, da poslanci svojega mnenja gledé vojaške predloge niso vsled prestolnega nagovora kar nič premenili. V nekaterih krogih se že računa, koliko glasov utegne dobiti vojaška predloga in „Vossische Zeitung“ pravi, da bode za predlogo glasovalo k večjemu od 397 poslancev 158, tako da bo večina zoper predlogo znašala 199 glasov. Predloga mora torej propasti, če vlada ne bo s primernimi koncesijami dobila na svojo stran katoliški centum. — Grof Caprivi je v včerašnji seji utemeljeval vojaško predlogo, dokazujoč, da gre za bodočnost Nemčije in da jo zato predlaga navzlic temu, da niso poslanci za njo uneti, ker se ne da več odložiti.

Domače stvari.

— (Praška „Politik“) z dne 22. t. m. (št. 323) prinaša na prvi strani lista izborna pisan obširen dopis iz Celovca, na kateri posebno opozarjamo naše čitatelje. Pisatelj razpravlja tako temeljito in rezko to najnovejšo izjavo nemške vladateljnosti, kakor bi to nam pri naših tiskovnih razmerah komaj mogoče bilo. Konečno pride do sklepa, da bodo Slovenci vzprejeli posiljeni boj in se branili, dokler bode še jeden Slovenec živel v deželi — orožja položili pa ne bodo nikdar. — Na drugem mestu navaja list na kratko tudi vsebino našega članka „Napoved boja.“

— (Pevski zbor „Glasbene Matice“) ima jutri, 25. t. m., ob osmih zvečer prvo skupno vajo v telovadnici druge mestne ljudske šole na Cojzovi cesti. Ker se prvi koncert že bliža, je želeli, da bi se p. n. pevke in pevci kar najmarljivejše udeleževali skupnih pevskih vaj.

— (Slovenska predstava.) V soboto dne 26. t. m. bode osemnajsta slovenska predstava (zadnja v tem mesecu) v deželni gledališči. Pela se bode lepa in melodična Blodekova opera v dveh dejanjih „V vodnjaku“, v kateri nastopi v tenorjevi partiji g. Pavšek. Pred opero igrala se bode izvirna veseloigra dr. J. Vošnjaka „Svojim svojim“.

— (Slovensko gledališče.) Opereta „Svatba pri svetilnicah“, s katero smo se seznanili sinoči, je sicer že stara, a za slovenski oder nova in ni nam žal, da se je uprizorila, ker je poleg „Deklice Elisonske“ najbolje delo skladateljevo, ustvarjeno, še predno je Offenbach posvetil vse svoje sile karikiranju opernega sloga. „Svatba pri svetilnicah“ je nežno in melodijozno, a vendar pikantno muzikalno delo, v svojem žanru originalno in skrbno instrumentirano in ker je bila jako dobro studirana, za kar grè neutrudnemu kapelniku gosp. Gerbiću častno priznanje, in dobro predstavljana, ostala bode izvestno še dolgo na repertoirju. Stalno muzikalno vrednost imajo posebno nekatere točke, tako prvi kuplet Petrov „Poglej v obraz mi deklica“, katerega je g. Pavšek prav dobro pel, žal, da malo pretiho. Še lepši je kuplet „Moj ranjki mož“, katerega pojeta Katarina (gospa Gerbićeva) in Fanchetta (gospodičina Daneševa) in kateremu sledi kontrapunktično izdelani tercet „Pogum, pogum“. Gospa Gerbićeva, gosp. Daneševa in g. Pavšek peli so ta, radi upadkov zelo naporni tercet jako korektno in zelo lepo. Glasovi zveneli so tako čisto in ubrano, da je bilo veselje poslušati. Ležerno zložena vinska pesem, s katero se veže kvartet „Žene v hlev pastir čedo zdravo“, je sosebno zanimiva po svojem motivu. Znani hrvatski glasbenik Kuhač sodi, da je Offenbach vzel ta motiv iz kake južnoslovenske narodne pesmi. Lep uspeh imel je tudi živahni in v vseh podrobnostih jako karakteristični duet Katarine in Fanchette „Ha, ta zvita, gladka kača“, katerega sta g. Gerbićeva in g. Daneševa peli in igrali živahno in res izborno, in pa nežni kvartet „Čuj večerna pozdravila“ (g. Gerbićeva, gg. Daneševa in Polakova ter g. Pavšek), čigar harmonizacija je osnovana zgol na toniki in dominantni, kar je vredno omeniti. V efektnem finalu ponavlja se vinska pesem, samo da poje sedaj zbor to, kar je prej pel kvartet. — Kakor že rečeno, bila je predstava jako dobra. Gospa Gerbićeva in g. Daneševa peli sta vs

točke z znano dovršenostjo, s katero se odlikujeta in ker sta bili zelo dobro disponirani in sta partiji ugajali njunima glasoma, imeli sta lep uspeh. Gosp. Polakova nastopila je prvič v večji solopartiji in jo srečno rešila. Nje glas sicer ni obsežen, a jako prijeten in zvoček, tako da je upati, da postane g. Polakova še prav dobra moč naše opere. G. Pavšek pel je lepo in korektno in tudi v igri je bil videti izdaten napredek, skratka predstava je bila jako lepa. — Pred opereto igrala se je popolnoma zastarela veseloigra „Išče se odgojnik“. G. Borštnik igral je izborno, a navzlic vsemu trudu ni mogel rešiti igre, zlasti ker ni imel v enembleu nikake podpore. Nekateri gospodje niso znali svoje uloge kar nič.

— (Novo dobrodelno društvo.) Na tukajšnjih c. kr. obrtnih strokovnih šolah so učenci večinoma jako ubožnih staršev, ki nikakor ne morejo ob svojih troških vzdržavati sina ali hčerke na zavodu. Skorej vsak je več ali manj navezan na javno dobrosrčnost. Vsled teh razmer se je pod predstvom Ljubljanskega gospoda župana konstituiral provizorični odbor, ki je sklenil ustanoviti „Društvo za podporo ubožnih učencev in učenk na c. kr. obrtnih strokovnih šolah v Ljubljani“. Deželna vlada je že potrdila pravila novemu društvu in v kratkem se ima vršiti prvi občni zbor. Glede na dobrodelni namen podpornega društva že danes opozarjamo svoje čitatelje nanj, posebno pa one iz obrtnih krogov, želeč, da bi mu v obilnem številu pristopali. Dan in kraj občnega zbora bomo svoječasno naznanili v našem listu.

— (Iz oporoke Kotnika.) Znano je, kako velik dobitnik je umrl Fran Kotnik mlajši slovenskemu narodu, v prvi vrsti pa slovenskemu dijaštvu. K tisočakom, ki jih je zapustil prerano umrli rodoljub v narodne namene, pristeti pa nam je še jednega, namenjen je tudi ta, kot večina drugih, slovenskemu dijaštvu. Pokojnik je volil na privatno ime svoto tisoč goldinarjev, katera je znašala 1. oktobra t. l. po odbitih pristojbinah, z obrestmi vred 895 gl. 12 kr., z določilom, da se porabi v podporo revnih slovenskih realcev, posebno pa revnih slovenskih tehnikov. V to svrhu razdelila se je omenjena svota tako, da je dobilo „Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaji“ 400 gl. v podporo revnih tehnikov, in ravno toliko „Podpiralna zaloga slovenskih vseučiliščnikov v Gradcu“, ostanek 95 gl. 12 kr. pa dva revna slovenska realca, ki sta šla prvo leto na Dunaj.

— (Hymen.) V Cerkljah na Gorenjskem poročila se je včeraj hčerka tamošnjega župana in posestnika, g. Andreja Vavkena, gospodična Matilda Vavken z g. Jožefom Demšarjem, trgovcem v Železnikah.

— (Podružnica sv. Cirila in Metoda v Zagorji ob Savi) ima svoj občni zbor v nedeljo dne 27. t. m. Dnevni red je običajni. K obilni udeležbi vabi odbor.

— (Prošnjo za slovensko šolo) vložila je tudi občina Stražišče pri Celovci na c. kr. deželni šolski svet koroški. Kakor se poroča dalje prosili so tudi v Vetrinjski fari za slovensko šolo. Tako je prav! Slovenske občine na Koroškem naj se ne dajo plašiti in naj odločno stojé na svojem zakonitem stališču. Svaka sila do vremena in tudi na Koroškem mora konečno pravična stvar zmagati. Slovenci bili smo tam, ko o Mac Nevinu še ni bilo duha ne sluha in živeli bomo še, ko bo že davno izginil iz sveta njegov spomin.

— (Celovški mestni uradniki v pruski uniformi.) Iz Celovca se nam piše: Naši mestni uradniki dobili so nedavno svojo lastno uniformo, ki je prirejena natančno po kroju pruskega oficirja. Dobijo li tudi pikelhavbe, o tem Vam danes še ne moremo poročati. Zdaj naj pa še kdo reče, da niso naši Nemci dobri patrijoti in naši mestni očetje dobri Avstrijci, ko so spoznali za potrebno, ravno o času, ko se je taka uniforma, ki mora žaliti čut vsakega poštenega avstrijskega državljanca, odpravila z višjim ukazom pri mestnem redarstvu v Liberci na Češkem, vpeljati jo v Celovcu — in to s privoljenjem predsedništva naše c. kr. deželne vlade, kateremu so se uzorci te pruske uniforme gotovo morali prej v potrjenje predložiti. — Zdaj šele umemo, zakaj je govoril jeden glavnih matadorjev izmej naših mestnih očetov, dr. Ivo pl. Hibler, na komersu zadnjega nemškega „Parteitaga“ v Celovcu besede: „Von Reichenberg bis nach Klagenfurt ebilden wir eine feste Linie zur Verthei-

digung unserer gesamten nationalen Rechte!“ (Stürmische Zustimmung). Tako „Freie Stimmen“ št. 138. od 17. t. m. In ta komers poveljevali so s svojo navzočnostjo c. kr. uradniki, na čelu jim c. kr. okrajni glavar Celovski Mac Nevin in c. kr. dež. sodnije svetovalec Ferd. Steiner*); potem učitelji iz mesta in dežele, na čelu jim vođa mestne deške ljudske šole Celovške in c. kr. okrajni šolski nadzornik Peter Pöschl*) in konečno še c. kr. vojaška godba domačega pešpolka št. 7. Nekateri c. in kr. častniki so bili spočetka tudi navzoči, so pa hitro zbežali, ko so čuli te govore in videli, kam ta nemška gospóda meri. Čudimo se le temu, da ni tudi c. kr. vojaška godba pobrala svoja kopita — in šla.

— (Nepotrjen zakon.) Načrt zakona o ureditvi „likofa“, kakor ga je sklenil koroški deželni zbor, ni dobil najvišjega potrjenja, ker so se našli pomisleki zoper nekatere paragrafe.

— (Prvih dvajset kron) darovala je ženski podružnici sv. Cirila in Metoda v Trstu gospa Natalija Truden, soproga znanega rodoljuba in predsednika čitalnice. Naj bi našla prav obilo posnemovalk!

— (Iz narodnih društev.) Opozarjamo še jedenkrat na današnjo veselico čitalnice Ljubljanske, ki se bode vršila z običajnim programom. Posebna vabila se niso razpošiljala. Začetek ob 8. uri. — „Slovenska čitalnica“ v Trstu priredi svoj drugi društveni „jour fixe“ v soboto, dne 26. t. m. Člani imajo pravico vpeljati goste. — Veselica, katero sta priredila minulo soboto Tržaška ženska podružnica sv. Cirila in Metoda in „Tržaški Sokol“ uspela je popolnoma v vsakem oziru. Ves vsopred izvršil se je prav povoljno in se je zabava tudi v materijelnem oziru dobro obnesla. Čisti dohodek pripada blagajni ženske podružnice.

— (Slovenska slovnica francoskega jezika.) Gosp. dr. Karol Glaser, c. kr. profesor v Trstu je priredil Plötz-ovo slovnico francoskega jezika za slovenski jezik in išče založnika. Hrvatski prevod omenjene slovnice se je natisnil že dvakrat; za to se brez dvombe izplača tudi slovenski prevod.

— (Nesreča na Tržaškem kolodvoru.) Te dni povozil je stroj železniškega vlaka 72letnega delavca Frana Igljča, ko je ravno hotel iti preko tira. Odtrgalo mu je obe nogi, da je bil takoj mrtev. Strojevodjo ne zadene nobena krivda, ker je nesrečo zakrivil Igljč po svoji neprevidnosti.

*) Sta ob jednom tudi uda odbora za pobijanje Slovencev !!

Razne vesti.

* (Avstrija na Kolumbovi razstavi v Madridu.) Mej državami, ki so se udeležile razstave v proslavo Kolumbovo v Madridu zavzemale tudi naša država odlično mesto. Predsednik razstave omenjal je v svojem govoru pri otvoritvi razstave, da so se poslali iz cesarske palače, iz dvorne knjižnice in od c. kr. vseučilišča najizbranejši komadi. Dalje so se udeležili te umetnosti in zgodovini posvečene razstave nadvojvoda Albrecht, kardinal in knezonadškof, metropolitanski kapitel in škof Olomuški in akademija znanosti v Krakovu.

* (Pasteurjev sedemdesetletni rojstveni dan.) Slavni francoski učenjak, Pasteur praznoval bode v kratkem svojo sedemdesetletnico. Medicinična fakulteta in društvo zdravnikov v Stockholmu priredila sta narodno subskripcijo, da se napravi velika zlata svetinja slavnemu učenjaku in za ustanovo, ki bi se imenovala Pasteurjeva. Kralj švedski Oskar poklonil je v to svrhu 300 frankov.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 24. novembra. Nadzornik Miklavčič, zvest član slovenskega kluba in podpornega društva, umrl.

Krakov 24. novembra. Danes vršila se je pred porotniki obravnava zoper ruskega podanika Hendigerja, imenovanega tudi Hendigery, toženega prevare, obrekovanja, iz koristolovja storjene denunciacije fingirane zarote zoper rusko vlado. Sodba se izreče jutri.

Pariz 24. novembra. Lesseps je bolan in ne more jutri priti k obravnavi. Zagovornik njegov bo predlagal, naj pošlje sodišče zdravniško komisijo k Lessepsu, da se prepriča o resničnosti Lessepsove trditve.

Berolin 24. novembra. Poslanikom na ruskem dvoru imenovan je general Werder, kar je naredilo na Ruskem jako dober utis.

Berolin 24. novembra. Državni zbor volil prejšnje načelstvo znova.

